

PM

*Samhällsbyggnads-
nämndens ansvarsutö-
vande 2017*

Botkyrka kommun

*Tobias Björn
Ebba Lind
Emma Ekstén
Isabelle Panasco
Helena Richardsson*

Mars 2018

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Kommunens revisorer ska varje år uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse samt enskilda ledamöter i dessa. För att möjliggöra bedömningar och skapa en tydlig grund för dessa anger kommunallagen att all verksamhet ska granskas årligen.

En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om nämndens eller styrelsens ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövning avses nämndens eller styrelsens aktiva åtgärder för att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns system och rutiner som stödjer nämnden i dess arbete.

Enligt kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt verksamhetsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten och att kontrollen inom nämnden är tillräcklig.

Mot bakgrund av ovanstående har PwC fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna att granska ansvarsutövningen inom kommunens nämnder. Resultatet av granskningen har diskuterats vid ett sammanträffande mellan förtroendevalda revisorer samt nämnd- och förvaltningsledning.

1.2. Genomförande

Den årliga granskningen av ansvarsutövande har genomförts enligt följande arbetsmodell:

- Analys/verifiering av grunddokumentation
- Avstämning/diskussion med nämnd och förvaltningsledning
- Upprättande av PM
- Avstämning och diskussion med kommunstyrelse/kommunledning
- Uppföljning av resultat/underlag kring fördjupande revisionsprojekt

I årets granskning har särskilt fokus lagts på analys och diskussion kring:

- Årsredovisning
- Lägesrapporter
- Framtidsperspektiv

2. Resultat

2.1. Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att det finns ett strukturerat system för styrning och ledning samt uppföljning och kontroll som omfattar nämndens samlade verksamhetsområde. Nämnvärt är dock att nämnden till viss del saknar måttsatta mål.

Prognosfelet är 0,4 procent, vilket visar på en tillfredsställande träffsäkerhet på totalnivå i budgetutfallsprognosen per tertial två.

Sammantaget kan vi konstatera är arbetet med intern kontroll har utvecklats från föregående år, men är fortsatt ett utvecklingsområde bland annat med avseende på transparens i åiterrapporteringen av uppföljd internkontrollplan.

Vår bedömning är ändå att nämnden i allt väsentligt vidtagit åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag samt att redovisat resultat i allt väsentligt är förenligt med fastställda mål.

2.2. Nämndens årsredovisning

2.2.1. Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar ett budgetöverskott om 14,3 mnkr år 2017, vilket innebär att den av kommunfullmäktige fastställda ekonomiska ramen har klarats. I årsredovisningen framgår att budgetöverskottet främst förklaras av ändrade redovisningsregler, s.k. komponentavskrivning (12,7 mnkr). De ändrade redovisningsreglerna påverkar resultatet inom gata-/parkenheten. Enhetens totala omklassificerade underhåll till reinvesteringar uppgår till 12,7 mnkr, vilket med nettounderskottet om 8,3 mnkr ger enheten ett positivt resultat om 4,4 mnkr. Vidare uppges nämndens överskott förklaras av ökade intäkter av större bostadsprojekt med flerbostadshus och verksamheter, vilket påverkar resultatet inom bygglovenheten. Vidare redovisar mark- och exploateringsenheten ett överskott vilket också beror på ökade intäkter för försäljning av tomträtter. Samtliga enheter redovisar således ett positivt nettoresultat för 2017.

Enligt årsredovisningen framgår att samhällsbyggnadsnämnden äskar ombudgeteringar för investeringsmedel som gäller för årliga projekt som medgivits i mål och budget 2017. Detta beror på projekt som inte är färdigställda eller där arbeten är beställda men att ingen fakturering från leverantör har skett.

2.2.2. Prognossäkerhet

(Mnkr)	Nettobudget	Prognos T 1	Prognos T 2	Utfall 2017	Avvik i %	Prognosfel i T 2 i %
	162,6	+ 11,8	+ 15,0	14,3	8,8	0,4

Den procentuella budgetavvikelsen är 8,8 procent. Prognosfelet är 0,4 procent, vilket visar på en tillfredsställande träffsäkerhet på totalnivå i budgetutfallsprognosen per tertial två.

- Vid T1 prognostiserades ett överskott om 11,8 mnkr för helåret. I årets första uppföljning januari till mars beaktades inte konsekvenserna av den nya redovisningsprincipen, komponentavskrivning. Utifrån projektplanen för succesiv övergång till ny redovisningsprincip har verksamhetsansvariga gjort en bedömning av hur mycket av det planerade underhållet som ska klassificeras som en reinvestering, vilket ger ett positivt resultat på driftutfallet. Delårsrapport 1 visar på effekterna som införandet av komponentredovisning medför. I delårsrapporten aviserades att helårsprognosen gentemot budget visar på ett stort överskott.
- Vid T2 prognostiserades ett överskott om 15 mnkr. Av kommunens övergripande delårsrapport framgår att samtliga enheter förväntas hålla budget eller redovisa en positiv avvikelse. Förklaringen till den positiva prognosen beror dels på att gata/parkenheten har ändrat redovisningsmetod. Det som budgeterats som planerat underhåll avseende gator och parker är budgeterat som driftåtgärder. Kapitalkostnader inom gata/parkenheten har ökat. Mark- och exploateringsenheten har haft svårigheter att rekrytera personal till lediga tjänster och därför gett en positiv avvikelse.

Granskningen av samhällsbyggnadsnämndens protokoll visar att protokollförd uppföljning av ekonomin har genomfört fem gånger under året. Utöver de två delsårsrapporteringarna har ekonomiska månadsuppföljningar rapporterats för perioden till och med mars, juni och oktober månad. Av reglementet för budgetansvar och attest framgår att det åligger nämnden att kontinuerligt hålla sig underrättad om såväl kostnader och intäkter som verksamhetens utveckling. Vi bedömer att ovanstående rapporteringsfrekvens är tillräcklig.

2.2.3. Verksamhetsmässigt resultat

I samband med samhällsbyggnadsnämndens beslut om "Mål och budget 2017" gav nämnden sju uppdrag till förvaltningen som under året skulle återrapporteras löpande till nämnden. Genomförd granskning visar att protokollförd uppföljning av verksamhetens utveckling och uppföljning av mål och åtaganden har genomförts sex gånger under året utöver den uppföljning som genomförts i samband med delårsrapporteringarna.

Nämnden redovisar i sin årsredovisning bidraget till mål och budget 2017 kommunövergripande målområden via åtaganden, nämndmål och indikatorer. Detta utifrån den så kallade trafikljusmodellen. Vid uppföljning i årsredovisning av mätbara mål och indikatorer anges 2017 års samt tidigare års utfall och till viss del målvärde. Vidare saknar vissa mätbara mål indikatorer.

Nämndens egen utvärdering visar att bidraget till måloffyllelsen är god inom fem områden, godtagbar inom ett och ej godtagbar inom ett område. Vidare har nämnden 34 åtaganden kopplade till målen där 24 visar grön status och 10 visar gul status. Inget åtagande visar röd status.

Vi kan konstatera att åtaganden, mål och indikatorer samt genomförda åtgärder för att nå dessa kommenteras till viss del på ett tillfredsställande sätt i nämndens årsredovisning. Vi menar dock att samtliga mål bör ha indikatorer samt målvärde. Nämnden uppger att måttagna mål kommer finnas till 2018.

2.3. Lägesrapporter

2.3.1. Mål- och kvalitetsarbete

Som tidigare nämnts finns i nämndens årsredovisning en uppföljning och resultatredovisning av de kommungemensamma målen i mål och budget 2017 och nämndens åtaganden utifrån dessa. En aggregerad sammanställning av måluppfyllelsen kring dessa mål finns i kommunens samlade årsredovisning.

Av årsredovisningen framgår att under 2017 blev kommunen som första kommun i Sverige certifierade som så kallad "Blåljusgodkänd kommun" av Lantmäteriet och Trafikverket. Det betyder att Botkyrka kommun har en hög kvalitet av geodata som underlättar för brandkår, polis och ambulans att hitta rätt väg fram till olycksplatser. Planläggning av nya allmänna platser och att de blir tillgängliga, trivsamma och trygga har genomförts under år 2017. Inom verksamheten för mark och exploatering har kommunen förvärvat mark från Stockholms kommun till ett värde av 1,6 mdkr.

I övrigt hänvisas till kommentarerna i avsnitt 2.1 verksamhetsuppföljning

2.3.2. Intern kontroll

Det är nämnden, som enligt kommunallagen, har det formella ansvaret för den interna kontrollen. De förtroendevalda revisorerna ska årligen bedöma om nämnden har ett fungerande system för intern kontroll.

Nämnden antog i december 2016 en plan för intern kontroll för 2017. För att säkerställa nämndens mål finansiellt och verksamhetsmässigt är internkontrollen uppbyggd utefter ett årshjul enligt ett GANTT-schema där samtliga aktiviteter och dess status framgår.

Samhällsbyggnadsnämnden har i sin internkontrollplan för 2017 beaktat 6 av de 14 föreslagna kontrollmomenten i den kommunövergripande planen för internkontroll som fastställs av kommunstyrelsen. De kontrollmoment som avses har nummer 3, 4, 5, 6, 7 och 8 i kommunstyrelsens kontrollplan. Därutöver har samhällsbyggnadsnämnden beslutat om ytterligare tre kontrollmoment vilka avser delegationsordning, kundfakturerings bygglovsavgifter samt redovisning. Vi anser dock att arbetet med riskanalyser måste fortsätta att utvecklas avseende att identifiera och dokumentera verksamhetsspecifika risker samt att nämnden även utgår från målen för verksamheten.

Internkontrollplanen har genomförts och samhällsbyggnadsnämnden behandlade en delrapport om nämndens beslutade kontrollmoment vid sammanträdet den 17 oktober 2017. Uppföljningen av internkontrollplanen rapporterades vid nämndens sammanträde 13 mars 2018. Uppföljningen visar att områden där samhällsbyggnadsnämnden har ett gott resultat (grön) för tio kontrollpunkter: attestförteckningar, attest förtroendekänsliga, korthantering, rekrytering, löneadministrativa processen, delegationsordningen, kundfakturerings bygglovsavgifter och alla tre kontrollpunkter inom upphandling. Vidare konstateras i uppföljningen att det finns utvecklingsområden (gul) inom fem kontrollpunkter: re-

presentation, statsbidrag samt inköp och hyra av personbil då rutinerna inte följs fullt ut och inte är förankrade i verksamheterna. En kontrollpunkt bedöms vara mindre bra (röd): introduktion för nya ledare. En kontrollpunkt, redovisning, har inte bedömts då införandet av det nya systemet för uppföljning och prognos har försenats.

Sammantaget kan vi konstatera är arbetet med intern kontroll har utvecklats från föregående år, men är fortsatt ett utvecklingsområde bland annat med avseende på transparens i återrapporteringen av uppföljd IK plan.

2.3.3. Övriga frågor

Under denna rubrik diskuterades betydelsefulla händelser från årsredovisningen under 2017. Gemensam verksamhet har bemannat ett antal SPUGAR som en del av kommunens utveckling av stöd-/styr-/och ledningsprocesser. Ett arbete med att inleda ett processorienterat arbetssätt har påbörjats. Dessutom har handläggningstiden minskat under året från 28 veckor till 21 veckor. Inom planverksamheten har pågående detaljplaner vuxit till drygt 70 stycken. Vidare har flera exploateringsprojekt startats upp som kommer generera i nya bostadsplaner. Bygglovverksamheten har tagit fram en handlingsplan för en modern och attraktiv bygglovsmyndighet. Detta har tagits fram för att utveckla bygglovsprocessen och verksamhetens arbetssätt utifrån bemötande- och serviceperspektiv samt utöka den digitala servicen.

2.4. Framtidsperspektiv

Under denna punkt har diskussioner förts kring framtiden och fortsatta utmaningar, såsom bland annat:

- Digitalisering
- Processkartläggning
- Kompetensförsörjning, inkl. medledarskap
- Bostadsbyggande för minskad segregation
- Utveckla lokal och regional infrastruktur